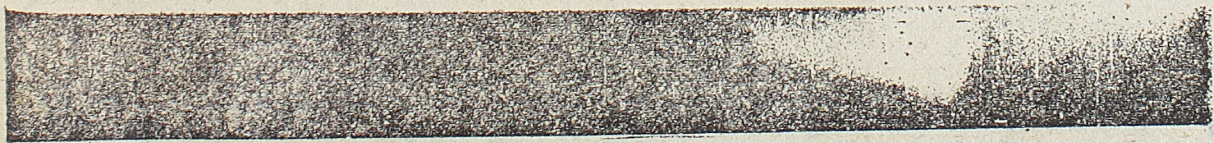

ми

лист младих истраживача србије ● број 22 ● IX 1983.

ДЕФИЦИТ САРАДЊЕ

БЕЗ ПАРДОНА

ЗАБОРАВИСМО ЧОВЕКА

Две девојчице, које су искључене са овогодишње Омладинске истраживачке акције, биле су повод за занимљиву дискусију на задњој седници Акционог одбора РК МИС.

Наиме, иако се ради о веома младим особама (у разред усмереног образовања) њихово понашање је оцењено као крајње проблематично, а као мера којом се заштитила акција и услови за нормалан рад старијих и искуснијих истраживача предузето је искључење са акције. Са формалне стране, све је у реду. Међутим, да ли се иза овог случаја крију много озбиљније ствари које задиру у саму суштину битисања оваквих организација и акција као што је наша.

По некој нашој „истраживачкој“ логици искључење из организације и акције је задња мера и сматра се више неуспехом оних који искључиву него искључених.

Поставља се питање да ли је могуће да две девојчице направе такве проблеме да буду искључене са акције, или још боље, да ли је могуће да једна организована целина од седамдесет акцијаша, међу којима је велики број старих и искусних, не може да изврши било какав позитиван утицај и коригује понашање својих младих другарица?

У основи ових питања лежи једно од светих назора наше организације, брига и борба за човека. Колико тога данас има у нашој организацији? Многобројни примери (подсетимо се само на наше другове, истра-

живаче у Ваљево) говоре да управо они који су дошли у „истраживаче“ са не баш сјајним епитетима, уз подршку и помоћ својих другова могу да постану примерни чланови наше организације, угледни грађани средине у којој живе. Та да је суштинска вредност организације била управо та борба за човека, зато се у томе и успевало.

Данас смо испред тога поставили новац, резултате, цифре... људе смо заборавили. Полако постајемо механизам у коме су људи полуге (често само шрафови) који служе за производњу нечега, што зовемо резултат рада младих истраживача. А у том резултату на жалост нема њих самих.

И зато, кога је брига што нисмо успели да двома девојчицама прикажемо себе и нашу организацију тако да остану са нама. Зажмурили смо над много озбиљнијим проблемима и за оваквим посетили смо папиром.

Можда ће ствари поново кренути на боље ако са акцијом будемо враћали оне који излазе из одређених ситуација више у оваквим решењима.

Најбоље ће бити онда када они који су били и остану, али до тада ћемо морати да много што-шта изменимо. У првом реду да се подсетимо да ова организација ни јесте због људи, па тек онда због осталог. Зато се онда и боримо прво за људе — они ће се већ изборити за остало.

Радван Драшкић

Ревностан читалац неких од југославенских листова свакако је запазио да су се овог лета истраживачке акције организовале у целој земљи. Негде више (Србија, Хрватска, Словенија и Босна и Херцеговина), негде мање (Македонија и, нарочито, Црна Гора). Млади, дакле, из целе земље учествовали су на истраживачким акцијама. И то не само овог лета, шест—седам година је већ тако.

Негде почетком фебруара руководство Младих истраживача Србије позвало је на један семинар представнике истраживачких организација (оних које постоје) или омладине из свих република. И добоше представници (не улазимо у то како су одабрани ти људи). И паде, богами, исцрпан договор. И разишоше се људи уз обећања о заједничким акцијама, смотрама, размени информација, учесника, искустава...

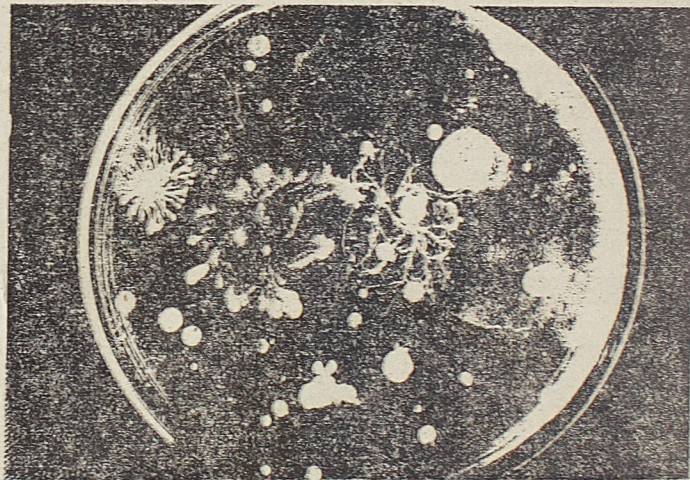
И готово све се заврши на тим обећањима.

Почетком јуна РК Младих истраживача Србије организовао је смотру радова на тему заштите животне средине. Позиви на учешће на овој смо три, замисљеној као југословенска, разаслати су дилем на

чну информацију (било је неких непотпуних и незваничних) о програмима активности истраживачких организација у другим нашим републикама. На крају се ипак све добро свршило, информације су добијене телефоном, захваљујући, пре свега, пријатељствима и познанствима.

Очито је, ишкрити нешто у сарадњи међу организацијама истраживача у Југославији. Оно што тренутно постоји (не што чешћи контакти МИ Србије са организацијама у БиХ, Словенији и, донекле, Хрватској) још увек је далеко од праве, обострано корисне сарадње. Још увек то живи благодарени чвешћим контактима међу појединцима из ових организација. Мора се, очигледно, нешто битно мењати у досадашњој пракси. Докле олако пре небрежавати чињеницу да велики број младих из једне републике константно учествује на истраживачким акцијама у другој републици (истраживачи, срећом, не хају баш много за степен званичне сарадње међу организацијама)?

Докле ће координационо тело, формирано при Председништву ССОЈ са задатком да

ше земље. Међутим, своје радове приказали су млади из Словеније, Хрватске и, нарочито, Србије (са САП Војводином). Не можемо веровати да се млади из других република не баве овом проблематиком. Непосредно пред старт овогодишње истраживачке сезоне у Југославији, секретар РК МИС, позвана је да у телевизијском дневнику југословенску јавност упозна са предстојећим истраживачким акцијама. Нимало захвалан задатак када се има на уму да руководство организације МИ Србије није имало ни једну једину звани-

координира радом организација истраживача у земљи, постојати само на папиру?

Више заједништва у раду (ни је ово само економска логика) допринело би рационалнијем коришћењу и кадровом и средстава у афирмацији и egzистенцији младоистраживачког покрета и организације који су, сложићемо се, у целој земљи наставили да живе на идентичним принципима и циљевима.

Или можда права сарадња некимма и не одговара?

Ј. Божановић

ми

Лист Младих истраживача Србије • Издаје Информативно-аналитички центар РК МИС • Одговорни уредник: Мирослав Николић • Главни уредник: Јадранко Божановић • Технички уредник: Зоран Михаиловић • Редакција: Ђоанслав Јевтић, Сулејман Меленчевић, Владимир Милић, Горан Митић, Биљана Станковић, Јасмина Годоровић • Примерак листа је бесплатан • Прилози се неговораришу и не враћају • Адреса реакције: Републичка конференција Младих истраживача Србије, Хо Ши Минова 27, 11070 Нови Београд, телефон 011/46-659 • Штампано: ФПО „Глас“ Београд, Влајковићева 3; телефон 011/340-551

НИШТА ОД СЛАВЉА

... НЕ ЗАТО ШТО ЈЕ РЕЧ О ПИРОБАНЦИМА, ВЕБ ЗАТО КИТО ЈЕ АКТИВНОСТ ОРГАНИЗАЦИЈЕ, „ЗАХВАЉУЈУЋИ“ ЊЕНИМ РУКОВОДИОЦИМА, ГОТОВО ПРЕСАХЛА.

После пет година постојања и успешног деловања пиротски истраживачи су запали у кризу која је чак довела у питање опстанак организације. Овако стање завладало је још од почетка ове године и ево до сада нико није покушао да нађе излаз из њега.

Чини се да је све почело са избором новог руководства. Но ви председник није нашао за сходно да одржи ни један састанак председништва, а камо ли да окупи целу организацију. Пошто нови секретар није обезбедио ни динар за рад, замрзле су и акције, а целокупна средства са жиро рачуна су потрошена. Напоменуто и то да је секретар Тони Стојановић за „свој рад“ награђен Дипломом младости за коју га је, наводно, предложило председништво иако чланови тог тела о томе нису имали појма. Али то је друга и дуга прича.

Наравно, када руководство не ради онда не раде ни чланови. Нико се није запитаво шта ће даље бити. Нападали су једни друге, а свако је за себе говорио да није крив. Планиране акције се не спровеле. Просторија, за коју се највише кукало, сада се и не уређује. Сви кажу да је главни проблем недостатак новца, а ипак нико не покушава да замоли неку организацију бар за минималну помоћ. Када је Гар-

низон ЈНА био вољан за сарадњу нико се није одазвао. Остала су само празна обећања која нису испуњена. Једино је Мирослав Димитријевић покушао да нешто уради са нехраном у природи, за коју се Гарнизон интересовао, међутим, нико му није помогао. Када је покушао да се одвоји и да оснује самосталну секцију исхране у природи сви су остали против њега нападајући га да тежи расцепу.

Практично, нема више ни воље ни ентузијазма. Једино што још може да се учини је да се одговорни (председник и секретар) позову на одговорност па ако треба и казне за свој нерад. Јер, недопустиво је да се Организација распадне у години када је требало обележити петогодишњи јубилеј. И сама Организација није мала ствар, да би се тек тако дозвољило да се она распадне. Сви смо свесни њеног значаја али чини се да нисмо довољно свесни своје улоге у свему томе.

Иако је ситуација крајње озбиљна још увек има времена и могућности да се нешто учини. Ако још има истраживача у Пироту дека размисли о томе, јер време пролази а нико други неће решавати наше проблеме.

Томислав Јевтић

УКРАТНО

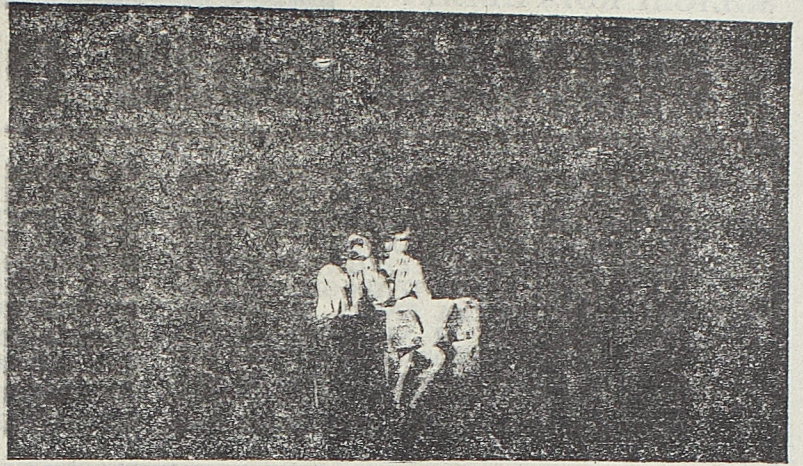
У Тополи је 30. септембра одржана Оснивачка скупштина Општинског друштва младих истраживача „Опленац“. За председника Друштва изабран је Славољуб Павловић.

У оквиру традиционалне сарадње Младих истраживача Србије и ЦК КОСМОМОЛ-а Украјине, у првој половини септембра, тројчлана ексна археолога из организације Младих истраживача учествовала је у традиционалној археолошкој експедицији у Украјини.

Недавно је, у библиотеци „Природа се зна њем брани“, изашла књига др Миливоја Тодоровића „Могућа решења у систему човек — друштво — животна средина“. Књига је штампана у тиражу од 2.800 примерака, цена је 900 динара а издавач су Млади истраживачи Србије.

Чланови Друштва младих истраживача „Долет“ из Крагујевца учествовали су и ове године у улози сакупљача на традиционалном четрнаестом по реду Левачком сабору који је одржан крајем августа. Сакупљени материјал биће објављен у брошури „XIV Левачки сабор“.

Ј. Т.

БЕЗ УВИЈАЊА

СУПЕР, КЕВЕ МИ

СИНЕ, ИСТРАЖИВАЧИ ФУРАЈУ СВОЈ ФАЗОН.

Завршило се и овогодишње истраживачко лето. Срећни, због стечених пријатељстава, и сетни, због растанка, одласка кућама, својим свакодневним обавезама, враћамо се обичним стварима. Акција ће остати у нама да живи кроз сећања на оно што је било лепо, ружне ствари ће се заборавити. На питање како је било, већина ће рећи супер. Али, да ли је тако? Шта са оном мањном која се враћина с акције разочарана, преварена, која је у том првом сусрету с истраживачком акцијом доживела нешто ружно? Како тим људима вратити веру у истраживаче? Можда ће неко рећи да тај и није прави истраживач или да не заслужује да то буде. Међутим, не би требало тако размишљати. Пре би се требало позабавити тражењем недостатака и грешака, и потрудити се да их више не буде. Чињеница је да ништа не може да буде савршено, беспрекорно, без мана, али недостаци се могу ублажити. Тим недостацима треба посветити мало више пажње.

Треба водити рачуна и о људима којима се сама акција поверава. Догађа се да појединци лече на акцији неке своје комплексе, заводећи диктатуру, или пак уз олако прихватање обавеза (прецењујући своје снаге) не ураде на крају ништа — посао остане незавршен а акција трни. Има и таквих који посао за који су за дужени раде по принципу: само да отаљам то. Ако су се уморили нека уступе место људима који ће да раде. Јер, организација не сме да исвајшта због нечијих хирова.

Све ове недостатке, мане и манице, и ситне пропусте „прогута“ акција. Она некако изгута све, али оживљи ипак остави. Њих уочава она мањина за коју акција није „супер“. И зато треба одстранити све што оставља засобом ружне оживљке, треба правити резове на правим местима, тамо где изгледају лепо.

Ј. Тодоровић

ПАДИНА

НЕПЛАНИРАНА ПАУЗА

Клуб младих истраживача „3. октобар“ у Падини један је од ретких војвођанских клубова који делује већ пету годину. За то време чланови овог Клуба урадили су доста тога, али су планирали много више. Клуб је основан у јулу 1979. године на иницијативу групе ентузијаста у школи за Опште образовање и васпитање „Маршал Тито“ у Падини. Истраживачи из овог Клуба учествовали су на истраживачким акцијама у Србији и Македонији, а организовали су мноштво акција у самом селу и околини. Па су онда паузирали.

У међувремену, дошло је до неких промена. Клуб је из школе прешао у Основну орга-

низацију ССО при Месној заједници јер су ту, надају се чланови, много бољи услови за рад. При школи је остао да ради Подмладак Клуба.

Још нешто о плановима. За дан ослобођења села, 2. октобар, млади истраживачи ће припремити изложбу прикупљених докумената из НОБ-е. У плану је, такође, и покретање једног истраживачког часописа у коме би се објављивали радови и резултати до којих долазе чланови Клуба. У првом броју биће, како се предвиђа, објављени радови историчара и етнографа.

Анка Котвац

МОМАК КОЈИ ОБЕЋАВА

■ МИЛОШ КОПРИВИЦА ЈЕ РОБЕН 1965. ГОДИНЕ. УЧЕНИК ЈЕ ЧЕТВРТОГ РАЗРЕДА ШКОЛЕ МАТЕМАТИЧКО-ТЕХНИЧКЕ СТРУКЕ „ВЕЉКО ВЛАХОВИЋ“ У БЕОГРАДУ. ОД ПРЕКО 50 СВОЈИХ ОСТВАРЕЊА (ЦЕПНИ РАДИО-ТЕЛЕФОН, СВЕЛАСНА ЕЛЕКТРОНСКА БРАВА, АУТОМАТСКИ ПРЕКИДАЧ ЗА УКЉУЧИВАЊЕ-ИСКЉУЧИВАЊЕ МОТОРА КОЈ ВОЗИЛА АМФИБИЈЕ, ДАКТИЛОФОН, УРЕЂАЈ ЗА ЧИТАЊЕ ТЕКСТА, ХИДРОГРЕЈАЛИЦА, ЕНЕРГЕТСКА КУГЛА И ДР.), ПРЕТЕЖАН ДЕО

СЕ ОДНОСИ НА ЕЛЕКТРОНИКУ. ОСАМ РАДОВА ЈЕ ПРИЈАВИО САВЕЗНОМ ЗАВОДУ ЗА ПАТЕНТЕ. ЗА СВОЈ РАД ДОБИО ЈЕ БЕЗБРОЈ НАГРАДА И ПРИЗНАЊА ПРВЕ НАГРАДЕ НА МНОГИМ СМОТРАМА МЛАДИХ ПРОНАЈАЧА, ПРОГЛАШАВАН ЈЕ ЗА НАЈБОЉЕГ МЛАДОГ ТЕХНИЧАРА ЈУГОСЛАВИЈЕ, ДОБИТНИК ЈЕ ОКТОБАРСКЕ НАГРАДЕ ГРАДА БЕОГРАДА, НАГРАДЕ СЕДАМ СЕКРЕТАРА СКОЈ-а И ТЕСЛИНЕ НАГРАДЕ.

■ Кад си почео да се интересујеш за проналазаштво?

Овим сам почео да се бавим још у основној школи, почетком 73. године. Било је то спонтано, било је тада више ствари за које сам се интересовао. Тада су се појавили они модели авиона, играчака, почео сам да правим то. Касније када ми је то досадило одлучио сам да се упустим у принципе рада тих модела и тако сам почео да се бавим моделарством, углавном сам се бавио прављењем возова и бродова, пошто за прављење авиона није било услова, а то и није толико занимљиво јер може сав труд да ти падне у воду, тј. да се сруши. У петом разреду основне школе измислио сам свој први проналазак, амфибијски прекидач, прекидач за возила амфибије (назвао сам га МИКО прекидач, од МИлош КОпривица). Функција тог прекидача је била у томе што је једном амфибијском моделу омогућавао да рационално искористи сву снагу приликом уласка возила са копна у воду. То сам решио једним ужасно једноставним системом, са пловцима, који је једној таквој машини омогућавао да уђе у воду и у право време укључи моторе. Тада су се многи људи упознали са мојим радом, почели интересовати за мене. Оформљен је тада Клуб младих проналазача при „великом“ Клубу проналазача и иноватора Југославије, и добили смо први пут већа финансијска средства и боље услове за рад.

Касније сам радио неке чисте креативне ствари, пошто сам схватио да треба да разрађујем своје идеје у том раду, и правим сам неке ствари чије идеје негде нису имале неку практичну примену. Тек касније сам схватио да је основни циљ направити нешто што може шире да се користи, да то има неки таквај ефекат, економски ефекат. Смислио сам једну ужасно једноставну ствар — капу за завртањ, која се састоји од еластичног челика профилисаног с унутрашње стране за одговарајуће матице.

■ Даље?

После се појављује један проблем: није све могло да се решава некаквом механиком, па сам почео да се занимам за електронику и њом сам доста овладао. Касније је дошла

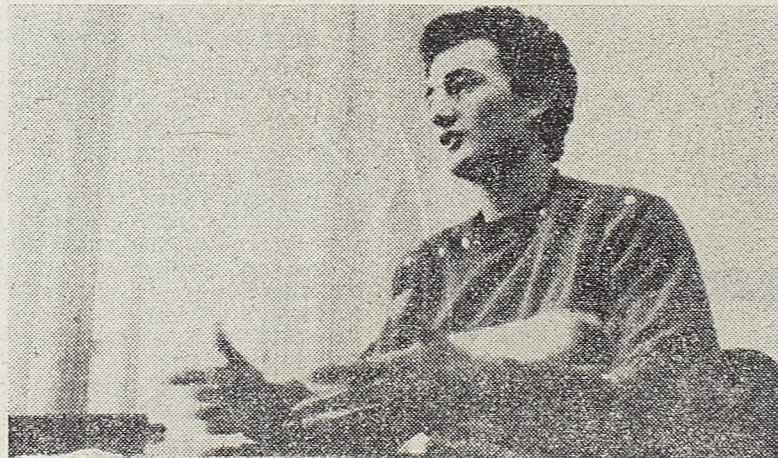
дигитална техника и рачунари и сад се доста добро сналазим у тој области. У електроници сам, логично, имао више својих проналазака. Нарочито славу, да тако кажем, донела ми је светлосна електронска бртва, изум који данас има изузетну практичну примену. Други рад, из области електронике, био је цепни радио-телефон, који је доста компликовано решење које представља типично теоријски рад на тему развоја телекомуникација (ту сам изложио више варијанти — свака има своје мане и врлине), тешко га је практично применити, јер захтева целокупну измену досадашњих класичних телекомуникационих система, што је нереално очекивати. Тај рад, понављам, представља је-

проблему по цели дан, до дубоко у ноћ. Обично је то суботом.

■ Како се сналазим за стручну литературу?

Сада је до литературе лакше доћи. Најтеже је до ње доћи када си клинац. Зато што си нико и ништа, тек стичеш знања. На домаћем тржишту литературе скоро да нема. Има је квантитативно али квалитативно јако мало. Можеш да имаш 1000 књига из примењене електронике, али у принципу оне се у потпуности ослањају на већ познате ствари представљају веома мало новог.

Сад се за литературу одлично сналазим. Повезан сам са Институтом „Михајло Пупин“

дан теоретски домен у том пољу телекомуникација, што је јако повољно и што су многи позитивно оценили.

МНОГО УЛАГАЊА

■ Колико кошта тај рад?

Електроника је јефтина. Највише кошта оно што уложиш да би нешто добио, развој. Развој те кошта прво у времену, доста времена одузме. На пример, недељу дана мислиш о некој ствари, друге недеље дана ће да ти прође у тражењу литературе, а четврту недељу ћеш све то да урадиш.

■ Кажеш, тај рад одузима доста времена?

Реално гледајући одузима много времена кад све сабереш. Али, ако се мало боље упустиш у тај посао, дневно и не иде баш много времена. Немам сваког дана вољу да радим, али зато, кад добијем инспирацију радим на неком

— где су се заложили за неколицину нас из области рачунара, да postanемо, уколико желимо, њихови стипендисти и после се запослимо код њих — и још у неким организацијама. Тамо литературе има довољно.

■ Чини се да је проналазачки, иноваторски рад све популарнији?

Биће све популарнији. То је популарно, али мора много да се улаже. Мораш од основне школе да почнеш да радиш, да се развијаш, да би касније постао неко и нешто у тој области. Веома је напоран рад и због тога што се доста нових ствари објављује, и то све неке техничке ствари, а све то треба пратити. Објави се у свету толико ствари да не постоји такав капацитет који може све то пратити, бар у области електронике.

■ Сарабујеш ли са неким који се баве тим радом?

Имам доста сарадника. Углавном су то млађи људи, већина нас је потекла из исте школе, истог клуба. Упознајем се затим, са многим младим сарадницима на разним такмичењима, контактирамо, размењујемо искуства.

■ Сарабујеш ли са клубовима у иностранству?

Сарабујем са многим клубовима у иностранству. Занимљиво је да је у иностранству већа мотивација за рад у таквим клубовима, организацијама, него код нас, мада би, по природи нашег друштва, било нормалније да се код нас млади више окупљају и раде у таквим клубовима. Код нас је то некако препуштено ствари.

ПОДРШКА У НАГРАДАМА

■ За своју активност добио си многа признања.

Основну подршку за свој рад нашао сам у наградама, такмичењима, где сам практично пласирао своје резултате. Ја, уосталом, веома тешко могу своје резултате да пласирам на тржиште. Уосталом, мотив за рад, ако се мисли на економски ефекат, не постоји. Мој основни мотив у овом раду јесте жеља да се ради нешто креативно, да се ствара нешто.

■ Био си у Истраживачкој станици у Петници. Шта мислиш о тој замисли?

Одлично је осмишљена, али мислим да се до сада мало урадио. Станица је веома мало опремљена за годину дана колико званично ради. Оно што тамо тренутно постоји довољно је да се ради неки интерни посао, неки почетнички рад. Али у ову сврху у коју је она замисљена, то није довољно. Не знам зашто је то тако. Шта је, рецимо, за Електронску индустрију из Ниша да да по један примерак сваког уређаја из свог производног програма. То није ништа за њих, они то производе у великим серијама. На крају крајева, то би за њих била велика реклама. Али, то је велики парадокс овог друштва. Мислим ипак, да ће се за годину дан ствари довести у ред.

■ Тешко је одредити када је Станица потпуно опремљена.

Сви кажу тако. Али, видни, постоји једна квота која мора постојати да би нешто било опремљено. Зна се шта треба да поседује физичка лабораторија да би била опремљена. После тога можеш да ставиш и нуклеарни реактор унутра, да ставиш шта хоћеш. Али постоји нека минимална доза опреме да би се могло рећи да је то лабораторија, а пре тога је то био можда скуп неких инструмената без могућности адекватне примене.

Разговарао: ЈАПРАНКО БОЖАНОВИЋ
Снимно: ЗОРАН МИХАЙЛОВИЋ

ЈЕЗЕРО С' ЧУДОВИШТЕМ

... које је побегло главом без обзира, плашећи се блиског сусрета са групом младих истраживача који су имали најбезазленије намере.

Да ли сте чули за језеро Семетеш, наш Loh Nes са традиционалним чудовиштем? Како нисте кад је о томе писала половина домаће штампе као о необичном дару природе у врховима Копаоника? Повучени знатижељом, кренули смо 10. септембра, чврсто решени да (у духу наше организације) сазнамо све што се о језеру може сазнати.

Припреме за овај пут биле су дуге, још од завршетка акције „Јастребац 83“. Тада се већа група истраживача са ове акције одлучила да продужи друшење и тако демантује све чешће изјаве како смо активни само лети, тј. само у време летњих акција. Договору је остало верно до краја осам истраживача. Мала али упорна група кренула је у суботу ујутру према Рашкој где је било зборно место и одакле се пут настављао пешице узбрдо. Дотле, свако се снашао како је знао и умео (углавном стопом) — Коле из Скопља, Луфа из Чачка, Нела и Шоле из Краљева, Риста, Боца, Лаза и Јелена из Крушевца.

Плодне (истог дана наравно) успели смо да стигнемо до села Семетеш, на чијем крају је поменуто језеро. Веома је необично, мада ни упола дивље и страшно како смо о њему читали. Дуго је, према нашим мерењима, 92 а широко

58 метара највећа измерена дубина је 18 метара, али се на једном његовом крају налази подводна пећина с јаким струјама чија дубина још није измерена. По језеру плови двадесетак природних острва делимично „пошумљених“ јовом. На једном од њих су и клупице и ако имате некога да весла можете се возити до миле воље. Острва су различитих димензија, од већих (највеће око 20 квадратних метара) до малих попут канџа. Вода је тамна, скоро црна, а дно је обрасло травом и воденим биљем. Нема риба. Језеро је настањено воденим змијама, воденим корњачама, пијавицама и тритонима (водоземци који подсећају на гуштера са рибљим репом).

Још од давнина преноси се с колена на колена веровање о чудовишту које живи у језеру. По предању, оно се сваке године борило с најјачим биком у селу тако да је вода била сва крвава. По том истом предању, требало би да је вода црвена и дан-данас и то од 28. августа до 21. септембра, али од црвене боје ни трага. Прича се и да је вода лековита и да у њој купају оболеле животиње после чега болест оде као руком однесена.

Најнеобичније од свега је што се језеро не улива нигде нити има иједну притоку. Без

обзира на врвине, суше или кише жива вода је непромењен, а зими се вода леди тако да се по њој може ходати. Порекло језера је такође нејасно, као и време настајања, али се сматра да је то једно од релативно младих језера на Копаонику. Мештани кажу да је од памтвека овако и оволико, непромењено.

Све време боравка у Семетешу наплазили смо на топлу, карактеристичну љубазност и гостопримство мештана. Нисмо се могли одупрети наваљивањима да преспавамо по кућама и на крају смо пронашли заједничко решење — уступили су нам сеник у коме смо спавали удобније него икада. Ни храна није била проблем, а нацла се и кафа. Иако у самом жарништу, за земљотрес смо сазнали тек код куће где смо забринутим родитељима покушали да објаснимо да је „тамо“ све питомо, мирно и не обично стабилно.

У пролеће ће се језеро вредити, оградити и биће спремно за прве туристе. Тако ће изгубити нешто од своје садашње дивље дражи и по ко зна који пут ће се остварити чињеница да је човек у стању да себи прилагођава природу, да је беспошtedно мења, и да ту могућност обилато користи.

Јелена Петровић

ПАЛАНАЧКА
РАЗМИШЉАЊА

ТВ ЗВЕЗДЕ

... АЛИ И ПОРЕД ТОГА, МЛАДИ ИСТРАЖИВАЧИ ИЗ СМЕДЕРЕВСКЕ ПАЛАНКЕ МОРАЈУ СЕ ПОТРУДИТИ КАКО БИ КОНАЧНО РЕГИСТРОВАЛИ СВОЈУ ОРГАНИЗАЦИЈУ.

Вредни су били Паланчани овог лета. Организовали две програмске акције, послали неколико истраживача у друге градове. Дobili десетак нових чланова организације.

Многи су становници околних села ове године први пут чули и видели Младе истраживаче. Понудили им, по старом добром обичају слатко и воду. Понегде и ракију. А било је и позива на ручак, посебно када се нешто славило.

Суве цифре говоре овако: 1820 евидентираних и у катастар унетих бунара, 158 хемијских и 58 бактериолошких анализа. На сваком бунару ураћена мала хемијска анализа. Одређивани нитрити и рХ.

Ископао осам костура. У четири сонде пронађени прилози. Минђуше јагодастог облика, прстење, нарукнице сведоче о присуству човека раног средњег века на подручју данашњег села Кусатка.

Тако кажу бројке. Шта кажу и шта мисле истраживачи не знамо. Да ли им је сметало пешачење и трагање за бунарима, или рибање ашовом тврде кусадачке земље. Можда су сметала ноћна дежурства на Читлуку, или исхрана у „Туристу“. Кома је фалио туш, купао се у фонтани. Било је ваљда и нечега (и неког) лепог. Они то најбоље знају.

Дочекали су Милана Драговића, госте из Украјине. Често пута „другове из Штаба“. Појавили се чак и једном на телевизији. И растали се после свега.

А шта сада раде у Паланци, питаћете се. Да обрађују резултате, знате сигурно. И ви, вероватно, обрађујете ваше. Резултате, мислим. Али да се припремају за изборну конференцију нисте чули до сада. Нови председник и чланови председништва замениће старе, не претерано уморне. Донеће нови план рада и нове програме истраживања.

Ваљда ће неко (стари или нови) успети да коначно региструје организацију. Понекад је важно и то слово на папиру. Прошло је ово друго истраживачко лето у Паланци. Био је то велики корак за чланове а мали за организацију. Боље звучи обрнуто. Вредни су били Паланчани овог лета, а?

Г. Митић

ВОЂКА ДОБРО РОДИЛА

Ко каже да је јесен мртав период за истраживаче? Нама су баш добро дошла прве кошаве и северци да одувају прашину са несрећених резултата летошњег славног војевања.

Реч је о једној програмској акцији која је до самог почетка убрајана у аутсајдере, а чак је и на плакату акција нема. Ипак чуло се ту и тамо за неке „буџете Смедеревце“, али ствари су благо усмерене, консеквенце повучене, а нису изостале ни „другарска критика“ и пријатељска убеђивања. Међутим све то није имало кобне последице по тим за припрему акције који је супротно неким искуствима имао одличну сарадњу са ССО, док је подршка у оквиру ОМИ била та која је изостала. Пошто се из претходног излагања није дало закључити о каквом се програму ради — напомињем да би он по садржају одговарао истраживању водних објеката, а по форми спада у низ класичних паковања ОИА — „дани — баба и 40 разбојника“. На, могло би се то упоредити и са бројком. Скупили смо се „с коца и конопца“, што би наш народ рекао, и банули у омладинско насеље „Седам секретара СКОЈ-а“ пореметивши помало индивидуалну атмосферу радне акције. И мада нико није дошао с предрасудама, требало нам је скоро трећина акције да се колико-толико приближимо другим бригадама и схватимо да смо ми баш тај савршени спој.

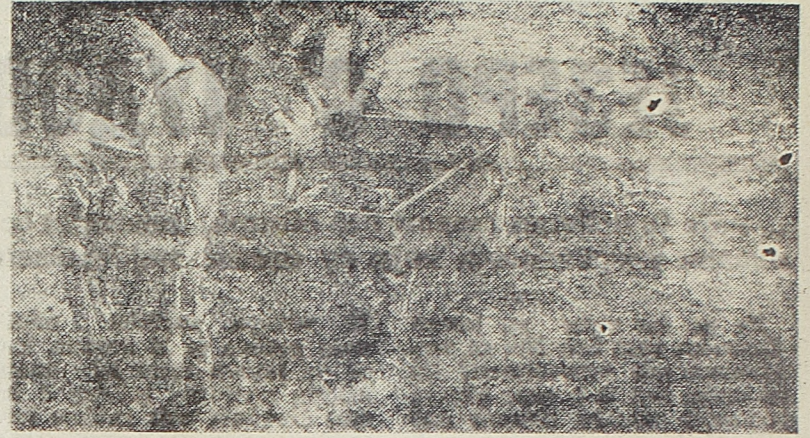
Одмах су се могле приметити многе олакшине. Од свих могућих проблема, почев од смештаја и исхране па до организације забаве и културних активности, једино нисмо били поштеђени штаблација и њихових смицалица и намештаљки. Та наводна криза штаба ОРА није нас тешко погодила а није ни могла јер смо били заокружени својим стварима. Бити на ОРА без крамна и жуљева изгледа као неко забављивање, гледају очима бригадира, па смо у сврху акомодације ипак морали да изменимо неке планове. То што смо се помало утопили у маси више нам је донело користи по штете. Сви ви који се гадате на штабу у насељу можете бити сигурни да сте проиступили јединствену прилику да осетите и видите „истраживачку свадбу“ и братимљење из

међу словеначке бригаде „Штефан Ковач Марко“ и (самозваних) бунарџија.

О води, тј. њеном квалитету се још не могу дати коначне оцене пошто пред собом имамо брдо несрећених резултата. Од планираних 2000 на акцији је урађено 2500 бунара што се може сматрати позамашном цифром за 30 хидролога (остатак су сачињавали Жикина етнологија грувица и техничке службе акције). На преко 100 узорака извршена је велика хемијска анализа, а бактериолошки је испитано двадесетак вода. Остатак лабораторијских анализа и сређивање преосталих катастарских (око 1500) планирамо да завршимо у току октобра када ће се резултати дати савршеним сарадницима на увид. До краја године се предвиђа и предаја завршеног елабората. Сви знамо да има нешто што је исто толико важно као и све бројке и процене, а то су учесници. Њихови утисци и сећања са којима су се размислили по градовима Македоније, Хрватске и Србије показале су колико је посао који смо радили успешан. Мислим да о томе најбоље говори опаска једног члана штаба „Како смо се надали добро смо се удале“. Е сад, свадба је успела. Шта ће бити после? Па биће још три или четири овакве акције док својим истраживачким њухом и цоклулама не омиришемо све бунаре и не изгазимо све блаћаве дрмове и будаке у 33 месне заједнице колико их укупно има у општини.

Како ствари стоје у катастрима су се могла наћи свакојака имена: (Сараорци?), Осечина (Осипаонина), Лугавчићи (мисли се на Лугавчину), па онда Скубаљ, Враново, Мала Крсна, Шалинац, Кулић — све заједно 8 села. То није мадо, али могло је бити и више да су неки одговорни људи све схватили не као акцију радне акције, већ као озбиљан рад од вештеструке користи за друштво. Вероватно, има ту и наших грешака. Нисмо сагледали све могућности. А, много је воде протекло крај зидина Јерининог града. У исту ту воду су пала многа покушаја и наде, али остало је да су млади истраживачи Смедеревској трпези понудили нову вођку и она, ето, рађа плодове.

Биљана Станковић

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

ЈОШ ЈЕДНА ПРОЂЕ АКЦИЈА

... А НА ЊОЈ ЈЕ ДВЕСТО ДВАДЕСЕТ МЛАДИХ ИСТРАЖИВАЧКИХ ДУША РЕАЛИЗОВАЛО ДВАНАЕСТ ИСТРАЖИВАЧКИХ ПРОГРАМА НА ШЕСТ ЛОКАЦИЈА.

Крепнучендо овољетних истраживачких напора, испољених током готово двомјесечног трајања „Токова СКОЈ-а“ на разним БиХ — меридијанима, улази у завршну фазу. Ових дана, тридесетак младих истраживача (и истраживачица наравно) извршило је „истраживачки десант“ на Зворник да би реализовали вазда захвални програм екологије. Тим ће истраживањима на овогодшњу истраживачку активност у оквиру „Токова СКОЈ-а“ бити стављена тачка. Јасно, тиче се теренског дијела акције, док ће активност на извади елабората бити настављена. Официјелне истраживачке фанфарне опласиле су се већ раније, онјевјуби овогодшње истраживачко лето успјешнијим. Повољна оцена истраживачких акција заснована на логици бројева и квантитативних и квалитативних анализа, потврђена је и задовољством судијиника акције, младих истраживача, општина — домаћина истраживања и заинтересованих у републици. Мултилатералним задовољством, што би рекли дипломати.

Старт је био на Зеленом крају Орловачког језера, да би се слалом истраживачких акција наставно у Завиговићима, Витезу, Босанском Новом, Маглићу, а завршило у Зворнику. Била је то прилика да око 220 младих истраживача, колико их је реализовало дванаест програма, ипак своју научноистраживачку креативност. Да би у томе потпуно успјели, помоћу им је и двадесетак стручних сарадника, истакнутих научних радника.

Двадесет и пет студената географије истраживало је подручје Зеленог краја реализујући програм лимнологијских истраживања седам горских језера и одређивања водојелнице сливова ријека Дрине и Неретве на овом подручју. Посебна ставка у програмској активности везаној за ову акцију, била је и истраживање поријекла и постанка ових језера, у свијетлу наговјештаја да би се за нека ових језера глацијација, као начин настанка, могла ставити под знак питања.

Шта ће на крају од свега тога бити, показаће њихов елаборат.

Сад већ традиционално „Истраживачко лето“ у Завиговићима окупило је око стотину младаних истраживача, ревнох да се окушају у астрономији, биологији и шумарству, туризмологији и спелеологији, програмима који су ове године били на репертоару акције смејтене у митровићком Спомен дому. Мултидисциплинарно је било и у Витезу, тачније у селу Горња Вечерска, где је тридесетак истраживача и истраживачица из разних ЈУ — крајева истраживало ову општину са геолошке, ОНО, и ДСЗ и археолошке стране.

Ланац истраживања настављен је у Босанском Новом, стјенштву младих астронома, жељних да визуелно посматрају метеорску активност савјеза Персеја и Касиопије током прве половине Августовог мјесеца, а онда правац Маглић где су половином септембра вршена биолошка истраживања. А онда дође и Зворник, са својом Дрином и њеним (и нашим) еколошким проблемима...

Тежња да се домаћинима осим истраживачких елабората и радова „дрода“ у аманет и др која истраживачка организација, уродила је плодом. У редове босанскохерцеговачких организованих истраживачких снага укључиле су се организације младих истраживача у Босанском Новом и Витезу, које ових дана и правно долазе на свијет.

Наравно, никад без тешкоћа, па бјеше их и овај пут. Неки организационих, мало мање кадровских, а понајвише финансијских. Финансијска амемија још увијек је јака, али не толика да би истраживачка активност стагнирала. Како је општа оцена да је овогодшње летно акцијашење успјешније од претходног, босанскохерцеговачки истраживачи све више обожавају Кустуричу. Не толико због Дине и Шинтора, колико због оног: „Сваког дана у сваком погледу све више напредујемо“.

Зијад Софтић

„Реци ономе бати па, па, оде он у ЈНА“.

Бруцоши — војници, по нашем старом добром обичају, желимо да контакти са вама буду и даље чврсти и чести. Најбољи начин за то је и даље лист „МИ“. А да бисте га редовно добијали потребно је само једно: пошаљите нам своје нове адресе.

И срећно! Да, умало да заборавимо: не враћајте се без значке примерног војника!

ИМА НАДЕ... ЗА НОМАДЕ

Организација Младих истраживача у Љигу основана је крајем 1977. године. Оснивачи су били ученици завршне године Природно-математичке гимназије „Лука Спасојевић“ у Љигу (и само Друштво истраживача добило је то име), неколицина професора исте гимназије и ентузијаста ван школе.

Старovalo се са само једном секцијом — астрономском — са намером да се временом оформи још група или секција у зависности од интересовања чланства. У самом почетку наплаћемо на проблеме административне природе, од писања и преправљања Статута по X пута ($X > 5$), до регистрације Друштва. Од онда до данас делујемо без икакве финансијске потпоре (ако се изузму средства која сами чланови обезбеђују), мада на почетку појма нисмо имали да ћемо шест година да се самофинансирамо.

„ЈАСТРЕБАЦ 83“

ЛУДО И СТУДИОЗНО

Било је лудо и незаборавно, али и радно. Били смо неозбиљни али и студиозни, од прилике до прилике. Једна од већих акција, с три програма, седамдесет учесника, великим штабом, стручним сарадницима и небројеним проблемима, готова је.

Програм противпожарне заштите (ППЗ), по речима руководиоца програма, потпуно је реализован за време краће од предвиђеног. Анкета је показала да је становништво села у околини Рибарске бање необавештено о опасностима од пожара. Помоћне просторије су тик уз долове људи, изграђене од дрвета, закрчене и често са залихама нафте или бензина. Донекле охрабрујућа чињеница је да су приступи објекту добри тако да је активност ватрогасаца омогућена. Ипак би требало информисати људе каква опасност вреба од пожара и како га спречити.

Реализација хидролошког програма била је доста ометена сменом руководиоца програма. Када је, средином акције, стигао стручни сарадник био је картирано две трећине извора (преко шездесет) ме тодама које су усвојене на семинару и са којима су упознати учесници. Међутим, стручни сарадник је закључио како картирање није обављено правилно и желео је да се оно понови. Пошто није било времена за нововне обиласке често веома далеких терена, рад је настављен и према досадашњим резултатима нијаће воде на овоме делу Јастребаца, али је већина извора за-

Друштво је у првој сезони истраживачких акција кренуло са организованим слањем заинтересованих на Омладинске истраживачке акције, при чему се тежило да што већи број програмских акција буде покривен, да би људи који се врате били оснивачи и носиоци рада групе или секције која би се бавила одређеним програмом истраживања. Ни сада се не одустаје од те праксе, мада она није постигла жељене ефекте (још увек). Активност друштва се огледа у организовању посматрања интересантних астрономских појава и објеката за јавност при чему се користе инструменти чланова Друштва, на лицу места обавља се демонстрација рада тих (астрономских) инструмената и упознавање заинтересованих са предметом и циљем посматрања. Чланови Друштва предавањима и организовањем посматрања већ шест година активно помажу у спровођењу

гаћена и то — много. Најгоре је што се ти извори користе и што мештани тешко прихватају чињеницу да ће за воду морати да пешаче неки километар више и да је то у њиховом интересу.

Биолошка програмска акција остварила је кроз херпетолошку, ентомолошку и фитоцеолошку програм. Териолошки програм био је спречен недостатком опреме. Групе херпетолога испитивале су гмизавце и водоземце, начин њиховог живота, услове у којима се развијају и карактеристике тог развоја на одређеним територијама. Ентомолози су „скуљали“ инсекте и правили њихове врсте и варијанте зависно од надморске висине и околине у којој егзистирају. Фитоцеолози су картирали јестиву и лековиту флору на основу чега ће се правити карта лековитог биља ове територије. Организоване су и две експедиције. Прва је била од Погледа, Велике и Мале Булице, крајеве који су доста удаљени од насеља и који су највиши у склопу Великог Јастребца. У експедицији је учествовало, поред вођа програма, шест биолога, с различитих програма. Друга експедиција била је до места познатог као Саставака и Руице. Акција је проишла и остаје сребивање резултата. Предвиђа се тимски рад у коме би учествовали и истраживачи ван Крушевца, како би и требало, зар не?

Ј. Негровић

наставног програма из предмета физике и географије у ОВП „Лука Спасојевић“ који, ипак, похађа већина чланова Друштва.

Проблеми финансирања највише су утицали на досадашњу активност Друштва. Организовали смо само једну више дневну локалну акцију. Била је то четвородневна акција семинарског типа чији оснивачи нису били ослободивање учесника за самосталан истраживачки рад на пољу аматерске астрономије.

Друштво истраживача у Љигу тренутно броји 25 чланова и стручних сарадника. Било је покушаја да се формира биолошка, геолошка и хидрогеолошка група али оне нису показале потребну виталност, тако да је за сада активна једино астрономска група. Друштво је покренуло билтен „Бетелгез“, али се он, услед недостатка финансијских средста

ва, угасио већ после првог броја.

Један од не мање значајних проблема је и то што још увек немамо одговарајуће просторије за рад на инвентар Друштва стоји код чланова и у просторијама ОК ССО док саставке одржавамо у истим тим просторијама или „под вердрим небом“

Сада је дошло до, надамо се, тренутне кризе која је проузрокована тиме што ниједан од чланова — оснивача није у могућности да активно учествује у раду Друштва. Разлози су или факултет, или војна обавеза или запослења ван Љига.

Али сваког лета све више младих од 15 до 19 година из Љига одлази на Омладинске истраживачке акције широм Републике што, свакако, ствара наде у бољу будућност организације младих истраживача у овом месту.

Драган Бобић

„СИЋЕВО 83“

ЛОВА УБРЗАЛА РАД

Овог лета је на нишком региону одржана вишесциплинарна акција „Сићево 83“. Сада са друге стране Суве планине, на северној експозицији, у околини интересантне Сићевачке клисуре истраживачи су млади истраживачи из скоро целе Југославије. Било их је 95, а радили су на пет програма: биологија, хидроенергетика, фармакогнозија, етномедицина и астрономија. Једна велика породица истраживача кренула је да терен упозна са различитим аспектима и да кориснијим резултатима пружи што вернију слику за што краће време. Наиме, договорено је да се резултати заврше до 10. септембра, дакле двадесет дана по завршетку теренског дела истраживања. Али, кренимо редом.

Акција је почела са, вероватно већ свима познатим, финансијским проблемима. Међу тим, великим ангажовањем истраживача и МОК ССО Ниша решени су и ти проблеми. Договорена је једна новост у раду, а то је завршавање резултата двадесет дана по завршетку акције. И са таквим договором се кренуло у остваривање програма. Када би се нормирало остваривање, као што се чини на ОРА, сваки јан би био нормиран са преко 100%, па чак и до 180% у појединим данима. Због тога је програм углавном и завршен неколико дана пре краја акције. Друштвени живот на акцији је био у стилу истраживача: маскарбал са пиратима, богњима и хермафродитама, затим књижевни, спортски такмичења... и тако до завршетка дана акције, до сузног растапка.

А и после краја, акција је настављена. Резултате су сређивали тимови по програмима. До договореног рока били су готови резултати хидроенергетске и биолошке ПА. Резултати фармакогнозије су при крају, а снимци астрономске ПА су предати.

Млади енергетичари су написали преко 150 воденица и описали стање у коме се налазе. Уз то су предложили 27 локација за градњу малих хидроелектрана на пет река у сливу Нишаве. Тих 27 локација би могле остварити укуну снагу близу једног мегавата. Мали хидроелектране би остваривале снагу од 100 KW појединачно.

Биолози су направили макропрепарате риба, водоземаца и гмизаваца. У резултатима су и збирке лепирова као и хербаријуми биљака стена.

Млади фармаколози сређују карте са ареалима распрострањености појединих лековитих биљака. Открили су нова лековита биљка и нове локације ендемске Рамониде.

Резултате етномедицине сређују учесници, студенти Медицинског факултета у Београду. Резултати су при крају обраде и укључују на веома интересантне начине лечења које народ користи. Ту се већином користе биљни и животињски органи.

Ова акција је донек мање значајна искуства истраживачима Ниша. Очито је да се треба више залагати преко године да би акције биле боље организоване.

Славница Пешић

АСТРОНОМСКИ КАМП

РАД УЗ ДРУЖЕЊЕ

..па макар у питању било посматрање мање романтичних планетоида и сателита и то у групама већим од двоје.

Овогодишњи Интернационални астрономски омладински камп одржан је од 12. јула до 2. августа у Хаус Шауинсланду, 18 километара далеко од Фрајбурга. Услови за рад и временске прилике ове године били су идеални. ИАОК је окупило 70 учесника из 12 земаља Европе, Африке и Америке. Већ четрнаест година овај Камп окупа астрономе-аматере, припаднике преко 27 нација, и сваке године домаћини кампа су различите земље Ев-

ропе и Египат, као представник афричког континента. Ове године учесници су били распоређени у шест радних група: 1. практична астрономија, 2. космичке димензије, 3. од Земље до космоса, 4. истраживања у астрономији и нашој атмосфери, 5. вештачки сателити и 6. планетоиди. Дневни програм састојао се углавном од преподневног и поподневног групног рада који је садржао предавања и обраду података. Посматрања су почињала увек око 22 часа и

30 минута и често због напорног рада у току ноћи преподневни рад није био озбиљног карактера. Осим астрономског програма било је и доста слободних активности и дружења која су имала за циљ да зближе астрономе различитих националности и допринесу њиховој размени искустава и знања у будућности.

Рад групе за изучавање планетоида

Уместо прошлогодишње групе „Планетарни систем“ ове године планетарна астрономија највише је била заступљена у раду групе „Планетоиди“. Група је бројала седам чланова различитих како по узрасту тако и по степену знања из астрономије. На самом почетку добили смо могући програм рада и мале са путањама планетоида који су били циљ нашег овогодишњег истраживања. Главне теме биле су: 1. одређивање сферне позитије (помоћу визуелне, Шлезингерове и Тарнерове методе) и 2. методе за одређивање орбите планетоида.

Прва посматрања посветили смо проналажењу планетоида. Већи део у току посматрања поклонили смо фотографском посматрању планетоида, тако да смо добили доста добре слике, које смо касније користили за одређивање сферне позитије употребом различитих метода.

Ове године су по први пут радиле две групе заједно у току посматрања, а одржана су и нека заједничка предавања. Биле су то групе за изучавање планетоида и вештачких сателита. Неколико ноћи у току посматрања припадало смо се групи „Вештачки сателити“ и заједно посматрали сателите.

Предмет нашег интересовања поред планетоида ове године

свакако је била комета Kopff чије смо координате са успехом одредили више пута.

Јасмина Петровић
Доживела и забележила:

Политика; среда
28. септембар 1983.

ПРВИ ПУТ ОВЕ ГОДИНЕ
ДОМАЊИХ ПАТЕНАТА ВИШЕ
ОД ИНОСТРАНИХ

За шест месеци ове године, према подацима Савезног завода за патенте, пријављено је 816 домаћих и 621 инострана изобрата. Тако је први пут домаћи проналазак превлађује над иностраним. То је знак да се и на овом плану политика економске стабилности полако остварује. Треба подсметати да су, рецимо, пре десетак година, страни пријавили 2.408, а домаћи само 922 патента.

У Савезном заводу за патенте истичу да је прошле године пријављено домаћих патената уштеде око 17 милијарди динара, од кога више од 8,6 милијарди у де-

ХА, ХА...

НЕДАВНО ЈЕ ТЕЛЕВИЗИЈА БЕОГРАД ПРИКАЗАЛА ПОЛУЧАСОВНУ ЕМИСИЈУ О ИСТРАЖИВАЧКОЈ СТАНИЦИ У НЕТНИЦИ (КОД ВАЉЕВА) И ЊЕНИМ АКТИВНОСТИМА. НАЗИВ ЕМИСИЈЕ БИО ЈЕ ДОСТА СИМПАТИЧАН: „ЦВИЈИЉЕВИ ПРАУНУЦИ“.

ПОЗНАВАЈУЋИ ДОБРО НЕКЕ ЉУДЕ ИЗ РУКОВОДСТВА СТАНИЦЕ У НЕТНИЦИ, УПОМИТЕ НАС НЕ БИ ИЗНЕНАДИЛО УКОЛИКО БИ СЕ УСКОРО ЈАВИЛИ СА ЗВАНИЧНИМ ЗАХТЕВОМ ЗА ПРЕИСПИТИВАЊЕ ЦВИЈИЉЕВОГ ТЕСТАМЕНТА И ПРАВЕДИНУ ПРАСПОДЕЛУ (С ОБЗИРОМ НА „РОДБИНСКЕ“ ВЕЗЕ) ЗАОС ГЛАВШТИНЕ ИСТАКНУТОГ НАУЧНИКА.

Ј. Б.